

УДК 378.147

DOI 10.31654/2663-4302-2020-PP-4-76-86

Голуб Н. М.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Цінько С. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ПРОЄКТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства вимагає нових підходів до підготовки вчителів загальноосвітньої школи, здатних адаптуватися до змін, що відбуваються в системі шкільної освіти, які володіють фаховими знаннями, інноваційними технологіями та здатністю використовувати їх у майбутній професійній діяльності.

У статті розкрито проблему формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя-філолога шляхом використання проєктних технологій в умовах дистанційного навчання.

Чітко окреслено проблему вироблення інформаційної компетентності та її роль у підготовці майбутніх учителів-філологів на засадах компетентнісного навчання.

Здійснено аналіз різних наукових підходів до визначення поняття "інформаційна компетентність", його складників, виділено групи інформаційних умінь і навичок, які сприяють формуванню здатності усвідомлювати потребу в інформації, виявляти та відновлювати втрачену інформацію, розробляти стратегії її пошуку, добору, порівняння, оцінки, систематизації, творчої обробки та відтворення тощо.

Автори статті роблять акцент на впровадженні проєктних технологій в умовах дистанційного навчання студентів-філологів. У зв'язку з цим основну увагу приділено визначенню змісту методу проєктів, різних підходів до класифікації проєктів у педагогіці та лінгводидактиці.

У статті розкрито методику роботи над різними типами проєктів (дослідницьким, творчим, рольовим, прикладним тощо), які можна реалізувати на заняттях із лінгводидактики у вищій школі, подано теми проєктів, які слугують засобом формування інформаційної компетентності, на конкретних прикладах представлено етапи роботи над різними видами проєктів.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформаційна компетентність, методична компетентність, професійна компетентність, підготовка вчителів-філологів, проєктні технології, метод проєктів, проєкт.

Постановка проблеми. Сучасна система вищої освіти в Україні висуває нові вимоги щодо підготовки майбутнього вчителя-філолога в умовах дистанційного навчання. На нинішньому етапі розвитку інформаційного суспільства зростає потреба у фахівцях, які здатні адаптуватися до тих змін, що відбуваються в шкільній освіті.

Сучасний учитель-словесник має володіти не лише фаховими знаннями, інноваційними технологіями, а й здатністю використовувати інформаційні технології в майбутній професійній діяльності. Це спонукає заклади вищої освіти (ЗВО) змінювати підходи до підготовки майбутніх педагогів, спираючись на закони України "Про освіту", "Про вищу освіту" тощо. Дане питання актуальне й тим, що серед

важливих компетентностей, якими має оволодіти майбутній учитель, важливою є інформаційна, яка передбачає підготовку випускника ЗВО до опрацювання значних об'ємів інформації, використання методів, прийомів та засобів роботи з інформаційними ресурсами, творче їх упровадження тощо. Саме тому проблема формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя-словесника на часі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему розвитку інформаційної компетентності майбутнього вчителя розглядали багато зарубіжних та вітчизняних учених. Так, питання інформатизації освіти розглядали М. Жалдак, Ю. Машбиць, Н. Морзе, О. Спірін та ін.; формування інформаційної компетентності майбутніх учителів досліджували Є. Полат [12; 13], Н. Гендіна [2], Н. Голуб [4], Н. Баловсяк [1], Я. Карлінська [8], О. Шестернін, О. Кучерук [10], С. Цінько [19], А. Дрокіна [6] та ін.

Аналіз психолого-педагогічних та лінгводидактичних джерел засвідчує, що потреба в удосконаленні професійної компетентності майбутніх учителів-філологів пов'язана з упровадженням компетентнісного підходу, який забезпечує успішну діяльність педагогів у загальноосвітніх навчальних закладах. Реалізація цього аспекту передбачає активне застосування інформаційних технологій у процесі проведення уроків, позакласній роботі з фаху, із метою вдосконалення педагогічної майстерності тощо.

Постановка завдання. Незважаючи на значну кількість досліджень у цій галузі, проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів-філологів, що зумовлені сучасною інформатизацією освіти, активним упровадженням дистанційного навчання, залишаються нерозв'язаними в багатьох аспектах. Тому *метою* нашої розвідки є розкриття ролі проєктів у формуванні інформаційної компетентності майбутнього вчителя-філолога.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед важливих дискусій, які нині відбуваються в сучасній освіті, – озброєння майбутніх фахівців компетентностями, які ґрунтуються на здатності застосовувати знання, вміння та навички в житті та професійній діяльності. Саме тому, на думку О. Семенов, О. Кучерук, професійна підготовка майбутнього педагога має здійснюватися на компетентній основі [10]. Так, серед важливих складників професійної компетентності – володіння інформаційною компетентністю як сукупністю компетенцій, які пов'язані з пошуком, аналізом та обробкою інформації. Як зазначає О. Кучерук, використання інформаційних технологій сприяє не лише проєктуванню й проведенню уроків, на яких упроваджуються мультимедійні технології та інші ресурси Інтернет, а й роботі з текстами в електронному вигляді, опануванню методами роботи з комп'ютером в гіперсередовищі, створенню портфоліо для подальшого працевлаштування, виконанню проєктів [10, с. 8].

Як акцентовано в Концепції Нової української школи, використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі забезпечуватиме успішну реалізацію цього проєкту. На думку авторів Концепції, це також сприятиме розширенню професійних можливостей учителя, формуванню в учнів технологічних компетентностей [9, с. 8]. Це свідчить про те, що поступово відбувається процес інформатизації середньої освіти в Україні, який націлює на зміну підходів у підготовці майбутніх учителів, викладанні фахових дисциплін тощо [6, с. 32].

Єдиних наукових підходів до визначення поняття "інформаційна компетентність" немає. Так, Я. Карлінська визначає її як сукупність компетенцій (комп'ютерної, комунікативної, медіа-компетенції, компетенції критичного сприймання та аналізу), які пов'язані з пошуком та аналізом інформації в друкованому вигляді [6, с. 50; 8].

Н. Гендіна трактує її як "уміння цілеспрямовано працювати з інформацією та використовувати для її отримання, обробки та передачі інформаційні комп'ютерні технології", сучасні методи та засоби навчання [2, с. 103].

Н. Баловсяк у структурі інформаційної компетентності виділяє три складники: інформаційний (здатність до роботи з інформацією), комп'ютерний (уміння та навички роботи з сучасними комп'ютерними програмами та технікою) та процесуально-

діяльнісний (здатність застосовувати сучасні засоби ІКТ для роботи з інформаційними ресурсами та з метою виконання різних завдань) [1].

О. Шестернін визначає інформаційну компетентність майбутнього педагога як "інтегративну якість особистості, яка виявляється в її готовності й здатності до оволодіння інформаційними та спеціальними знаннями, вміннями й навичками в галузі інформаційних технологій, здатністю до відбору, аналізу й творчого перетворення інформації", а також ефективного застосування інформаційних технологій у практичній діяльності учнів [6, с. 51].

Проаналізувавши наукові підходи до визначення поняття "інформаційна компетентність", доходимо висновку, що майбутні педагоги повинні не лише знати сучасні ІКТ, але й бути здатними до їх застосування в професійній діяльності. У своїй розвідці будемо послуговуватися визначенням А. Дрокіної, яка трактує це поняття як умову для подальшого підвищення професійної компетентності вчителя, що слугує єдністю теоретичної та практичної підготовки фахівця до діяльності в умовах інформатизації освіти, ґрунтується на сукупності психолого-педагогічних, лінгводидактичних та предметних знань, умінь і навичок, мотивації та особистісних якостей студента, які необхідні йому в подальшій професійній діяльності [6, с. 52].

Так, у цьому аспекті важливими є думки Т. Прищепи, А. Дрокіної щодо виділення двох груп інформаційних навичок, якими повинні оволодіти майбутні вчителі-філологи (базових (роботи з інформацією) та навичок застосування інформаційних технологій). Так, серед базових вони виділяють здатність усвідомлювати потребу в інформації, виявляти та відновлювати втрачену, розробляти стратегії її пошуку, добору, порівняння, оцінки, систематизації, обробки та відтворення тощо [6, с. 53; 15]. До навичок застосування інформаційних технологій науковці відносять здатність до здійснення інформаційного пошуку в мережі Інтернет (зокрема знання Інтернет-порталів, що торкаються професійної діяльності, уміння користуватися пошуковими системами тощо); налагодження комунікації за допомогою електронної пошти, чатів, форумів; застосування програмного забезпечення та технічних пристроїв (зокрема мультимедійного проєктора, відеокамери тощо) [6, с. 54; 15].

Так, А. Дрокіна в структурі інформаційної компетентності майбутніх педагогів виділяє інформаційно-когнітивний (знання психічних процесів учнів), інформаційно-методичний (знання та вміння сучасної методики навчання засобами ІКТ), інформаційно-комп'ютерний (знання та вміння щодо оволодіння сучасними та перспективними ІКТ), а також психолого-педагогічні професійно важливі якості майбутніх учителів, які сприяють оволодінню компетентністю (мотивація до навчання, уважність, здатність до аналізу та рефлексії тощо) [6]. Важливу роль науковець відводить оволодінню інформаційно-методичним компонентом, який передбачає досконале знання методики навчання фахових дисциплін.

Отже, як зазначають сучасні лінгводидакти, фахова підготовка майбутніх учителів-філологів повинна здійснюватися в цілісній системі, яка спрямовує на вироблення вмінь моделювати, прогнозувати, проєктувати комунікативні ситуації на різних етапах мовної освіти, креативно мислити та застосовувати інноваційні та інформаційні технології.

Сучасна система підготовки вчителів-філологів, виклики інформаційного суспільства спонукають викладачів лінгводидактики до пошуку нових методів і прийомів в умовах дистанційного навчання. На наш погляд, одним із важливих методів, які реалізують творчий підхід до розв'язання освітніх завдань, допомагають оволодіти креативним мисленням, формувати ініціативного вчителя, є метод проєктів. На думку Н. Голуб, переваги цього методу полягають у тому, що він дає можливість створити природне середовище для вироблення компетентностей, сприяє розвитку дослідницьких, рефлексійних, комунікативних, презентаційних умінь та системного, критичного мислення тощо [3, с. 39].

Незважаючи на активну реалізацію методу проєктів у практиці навчання та викладання, єдиних підходів до визначення терміну немає.

Проблеми проєктної діяльності порушували С. Гончаренко, О. Коберник, О. Пехота, Є. Полат, З. Таран, О. Рибіна, О. Карбованець, Н. Голуб, С. Цінько та ін. Так, Є. Полат визначає метод проєктів як "сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити певну проблему під час самостійних дій із обов'язковою презентацією результатів" [13].

О. Рибіна потрактовує цю категорію як педагогічну технологію, яка зорієнтована не на інтеграцію знань, а "на їх використання й здобуття нових (іноді й шляхом самоосвіти)" [16]. Це визначення є актуальним в умовах дистанційного навчання, оскільки студентів доводиться самостійно опрацьовувати значний об'єм матеріалу.

С. Гончаренко визначає метод проєктів як таку організацію навчання, у процесі якої відбувається засвоєння знань, формування навичок планування й виконання практичних завдань шляхом реалізації проєктів [5, с. 205].

О. Пехота розглядає роботу над проєктом як практику особистісно орієнтованого навчання, яке враховує пізнавальні інтереси вихованців, "пошук балансу між академічними й прагматичними знаннями, уміннями, навичками та когнітивними перевагами" [11].

Є й інші підходи до визначення змісту цього поняття: самостійна креативна діяльність за певним планом, який уточнюється в процесі реалізації проєкту (Ю. Хотунцев, О. Козина); технологічна діяльність (О. Рибіна, Н. Пахомова, О. Кучерук, Т. Донченко, Н. Подранецька та ін.); пошукова, цілісна, проєктна діяльність (Л. Варзацька, Є. Євдокімова та ін.) тощо.

Усі дослідники визначають цінність методу проєктів у вихованні самостійності, розвитку ініціативності учнів та студентів, виробленню в них умінь планувати власну діяльність та свідомо ставитися до неї [4; 7; 10–13; 18].

Так, О. Карбованець, Н. Куруц, Н. Голуб, А. Майорош визначають метод проєктів як засіб досягнення дидактичної мети шляхом розв'язання проблеми, що має реальний практичний результат, представлений певним способом. Щоб досягти мети, студенти-філологи повинні навчитися самостійно окреслювати й розв'язувати питання, застосовуючи й поєднуючи знання з різних фахових дисциплін, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, прогнозувати наслідки діяльності тощо. Також методисти акцентують на тому, що проєкти вимагають певних витрат часу, застосування різних форм самостійної роботи (індивідуальної, парної, групової тощо) [7, с. 4].

М. Елькін, О. Горошкіна, С. Караман та ін. виділяють два аспекти в проєктній діяльності студентів – метод проєктів ("сукупність прийомів і дій з оволодіння певними теоретичними знаннями й практичними вміннями") та спосіб застосування знань і вмінь на практиці з метою розв'язання проблем під час спільної діяльності [14, с. 125]. До основних етапів роботи викладача над використанням методу проєктів науковці відносять такі:

- окреслення проблеми, що становить дослідницький інтерес, вимагає застосування інтегрованих знань, самостійної роботи студентів у пошуку інформації для її розв'язання в мережі Інтернет;
- озброєння студентів методами наукового дослідження, дослідницькими методами навчання, залучення до експериментальної діяльності тощо;
- чітке структурування діяльності майбутніх учителів відповідно до етапів роботи над проєктом (обрання теми, пошук інформації, її відбір, аналіз, структурування, систематизація відповідно до завдань проєкту, оформлення результатів в електронному вигляді, презентація та публічний захист проєктів);
- створення умов для розв'язання проблеми (надання консультацій, допомога в пошуку шляхів її рішення тощо);
- організація самостійної діяльності студентів над проєктом (використання індивідуальної, парної, групової роботи);
- апробація результатів проєкту (доповідь на науковій студентській конференції, публікація тез доповіді, стаття на веб-сторінці тощо);
- вибір форми презентації та публічного захисту проєктів;

– підбиття підсумків діяльності студентів над проєктом: презентація результатів, оцінювання проєкту, висновки та узагальнення, визначення перспектив подальших досліджень тощо [7, с. 5; 14, с. 125].

Так, З. Таран серед основних ознак методу проєктів визначає його повну узгодженість з інтересами студентів, життям [17]. Саме тому в класифікації проєктів, які застосовуються у вищій школі, лінгводидакти враховують низку ознак: характер діяльності (дослідницька, пошукова, креативна тощо), предметний зміст, характер координації, контактів, кількість учасників, термін виконання [7; 13, с. 5].

Відповідно до ознак виділяють такі типи проєктів, які можна використовувати в підготовці майбутнього вчителя-філолога в умовах дистанційного навчання:

– *дослідницькі*, які передбачають чітку структуру, актуальність, знання методів наукового дослідження, а також обробки результатів. Результатом цього проєкту може слугувати виступ на науковій конференції, стаття в науковому студентському віснику, доповідь на засіданні наукового гуртка чи проблемної студентської групи тощо;

– *творчі* (креативні) проєкти, основною ознакою яких є не кінцевий результат, а спільна діяльність учасників над проєктом, спрямована на його реалізацію. Результатом такого проєкту можуть слугувати в умовах дистанційного навчання такі продукти: створення відеофільму (уроку, свята, виховного заходу з фаху), випуск газети на веб-сайті, розробка сценарію виховного заходу тощо;

– *рольові*, де вигадані герої чи персонажі імітують професійні стосунки. Основною в цих проєктах є рольова гра, а результати визначаються лише в кінці реалізації проєкту;

– *прикладні*, які відрізняються від попередньо окреслених типів тим, що їх результат визначений на самому початку діяльності учасників. Ним слугують методичні рекомендації до засвоєння певної теми, розділу, розробка системи вправ і завдань, спрямованих на усунення певних недоліків тощо [7, с. 7; 14, с. 126].

На заняттях із методики навчання української мови в середній школі можна використовувати також і проєкти за характером координації (із відкритою, де викладач спрямовує діяльність учасників шляхом організації окремих етапів проєкту, та прихованою координацією (де педагог є повноправним учасником проєкту) [7, с. 8].

В умовах дистанційного навчання важко організувати масові проєкти (за кількістю учасників), проте є можливість упроваджувати індивідуальні, парні та групові.

Оскільки методика навчання української мови вивчається студентами протягом семестру, можна практикувати короткотривалі проєкти (підготовлені в межах одного або кількох занять), середньої тривалості (від тижня до місяця) й довгострокові (від одного до декількох місяців) [7, с. 8].

Так, Наталія Голуб пропонує такі орієнтовні теми проєктів, які слугуватимуть одним із шляхів вироблення методичної та інформаційної компетентностей майбутніх учителів-філологів (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

Проекти з методики навчання української мови

№ з/п	Назва проєкту	Тип проєкту	Зміст проєкту	Результат та форма презентації
1	2	3	4	5
1.	Компетентнісний підхід до засвоєння української мови.	Дослідницький, індивідуальний, короткотривалий (середньої тривалості) .	Підготовка доповіді, тез доповіді чи статті з теми.	Виступ на семінарському занятті-конференції, на науковій конференції, стаття в науковому студентському віснику тощо.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5
2.	Інноваційні методи та прийоми навчання української мови.	Творчий, рольовий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості).	Підготовка відеофрагмента уроку з використанням інноваційних методів навчання.	Відеофрагмент уроку, рольова гра (моделювання фрагмента уроку).
3.	Сучасні інформаційні технології в навчанні української мови.	Творчий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості).	Підготовка презентації, онлайн-тестів, пошук цікавих комп'ютерних програм до вказаної теми.	Моделювання фрагментів уроків із використанням презентацій, комп'ютерних програм, тестів на платформі Zoom тощо.
4.	Моделюємо освітній процес.	Творчий, рольовий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості).	Розробка плану-конспекту уроку, підготовка відеоуроку.	Моделювання плану-конспекту уроку, аналіз відеоуроку на платформі Zoom.
5.	Майстер-класи щодо викладання української мови.	Дослідницький, творчий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості).	Пошук відеоуроків української мови для 5–9 класів на вчительських сайтах, сервісі Youtube; аналіз досвіду роботи вчителів-словесників.	Виступ на семінарському занятті з метою аналізу передового педагогічного досвіду.
6.	"Не бійтесь заглядати у словник..." М. Рильський.	Творчий, рольовий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості, довгостроковий).	Укладання словників (фразеологізмів, фразеологічних синонімів (антонімів), ціннісних понять тощо) для учнів.	Моделювання фрагментів уроків із використанням різних типів словників на платформі Zoom тощо.
7.	Сторінками передового педагогічного досвіду.	Творчий, дослідницький, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості, довгостроковий).	Пошук статей, де представлений педагогічний досвід на вчительських блогах, сайтах.	Електронні варіанти планів-конспектів уроків, статті та їх аналіз на лабораторних заняттях.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5
8.	Проблемно-ситуативне навчання української мови.	Творчий, рольовий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості, довгостроковий).	Розробка проблемних ситуацій, які мають місце на уроці української мови.	Моделювання проблемних ситуацій на лабораторних заняттях із лінгводидактики та їх розв'язання.
9.	Креативні ідеї в засвоєнні української мови.	Творчий, рольовий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий.	Розробка системи тренувальних вправ, проблемних, ситуативних завдань тощо.	Моделювання фрагмента уроку з використанням системи тренувальних вправ, проблемних, ситуативних завдань тощо.
10.	Креативний підхід до організації позакласної роботи з фаху.	Творчий, рольовий, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості, довгостроковий).	Підготовка сценарію вихованого заходу з фаху, засідання гуртка, мовного свята тощо.	Відео виховного заходу, свята, засідання гуртка, рольова гра (моделювання свята, виховного заходу з фаху) тощо.
11.	Даємо поради один одному.	Творчий, дослідницький, прикладний, індивідуальний (парний, груповий), короткотривалий (середньої тривалості, довгостроковий).	Розробка методичних рекомендацій щодо засвоєння певної теми, розділу.	Виступ на практичному занятті, підготовка методичних рекомендацій у вигляді публікації, виступ на занятті наукового гуртка тощо.

Як бачимо, презентацію й захист цих проєктів можна здійснювати як на заняттях із методики навчання української мови, так і під час засідань наукових гуртків, проблемних студентських груп, на студентських конференціях тощо.

Так, наприклад, С. Цінько, щоб залучити студентів до проєктної діяльності, пропонує їхній увазі такі рекламні назви проєктів:

– "Віртуальна педагогічна майстерня "Творчий учитель – творчий учень". Основна мета цього творчого проєкту – продемонструвати знання інноваційних технологій, уміння орієнтуватися в значному потоці інформації, здійснювати її аналіз, добирати найефективніші вправи й завдання, цікаві й корисні для учнів, зокрема в умовах дистанційного навчання. Презентація результатів і захист проєкту здійснюється на останньому узагальнювальному занятті з методики навчання української мови;

– "Вчимося створювати інтелект-карти" – передбачає дослідження теоретичного підґрунтя проблеми та розробку власних інтелект-карт, що ілюструють

методику роботи над творами різних типів і жанрів мовлення (наприкладі уроків розвитку мовлення);

- "Географія видатних імен у методиці навчання мови" – дослідницький проєкт, що передбачає створення онлайн-карти місць діяльності видатних учених-лінгводидактів і вчителів-практиків;

- дослідницький, творчий проєкт "Методичний дивосвіт", що передбачає пошук, огляд і аналіз онлайн-ресурсів, веб-сайтів, корисних для роботи вчителя;

- творчий проєкт "Майстерня кліпмейкера" – полягає у створенні відеоролика про методи, прийоми й засоби навчання в лінгводидактиці тощо.

Пропоновані проєкти спонукають студентів до активної пізнавальної діяльності, роботи з пошуковими сервісами, блогами, сайтами, застосування знань, умінь і навичок із лінгводидактики в процесі аналізу інформації, моделювання освітнього процесу на різних платформах тощо.

У реалізації проєктної діяльності Ніна Голуб виділяє такі етапи: мотивувально-планувальний (виділення проблеми, її осмислення, визначення змісту й планування діяльності), творчо-планувальний (підготовка продукту), виконавський (презентація) та рефлексійно-оцінювальний (усвідомлення результатів проєкту та його оцінювання) [3, с. 40]. Одним із найважливіших етапів у реалізації методу проєктів є захист та оцінювання результатів діяльності студентів. Так, лінгводидакт пропонує при цьому враховувати такі об'єкти оцінювання, як: пізнавальні й організаційні досягнення (рівень самостійності та творчості, урахування міжпредметних зв'язків, внесок учасників у реалізацію проєкту, уміння захищати проєкт, відповідати на запитання тощо); виконавську майстерність (уміння моделювати, творчо представляти проєкт, триматися перед аудиторією тощо); сам проєкт (змістовність, якість та естетичність оформлення результатів); рефлексію діяльності (якими компетентностями оволодів студент) [3, с. 41].

Так, на заняттях із лінгводидактики можна запропонувати такі форми презентації й захисту проєктів в умовах дистанційного навчання:

- доповідь із подальшим обговоренням (постановка проблемних запитань, доповнення, аналіз проєкту);

- моделювання уроку (фрагмента уроку) з подальшим його аналізом;

- виступ на занятті з метою теоретичного осмислення передового педагогічного досвіду;

- моделювання проблемних ситуацій та їх розв'язання;

- рольова гра (засідання методичного об'єднання, заняття гуртка, проведення свята, виховного заходу з фаху тощо).

При цьому викладач може використовувати індивідуальну, парну, групову форми роботи, що сприятиме активізації пізнавальної діяльності студентів в умовах дистанційного навчання.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок. Отже, проєктне навчання спрямоване на формування інформаційної компетентності майбутніх учителів-філологів. Участь студентів у проєктах сприяє ефективному засвоєнню знань із лінгводидактики, організації самостійної діяльності в мережі Інтернет, виробленню дослідницьких, пошукових навичок, дає можливість реалізувати міжпредметні зв'язки в навчанні української мови, допомагає залучати майбутніх учителів-мовників до комунікативної діяльності, моделювання ситуацій, формує креативність, аналітичне та критичне мислення. Завдяки реалізації проєктних технологій навчання студенти вчать працювати в колективі, планувати роботу та прогнозувати результати власної діяльності, що готує їх до майбутньої професії та створює ситуацію успіху.

Пропонована стаття не вичерпує всіх аспектів дослідження проблеми вироблення інформаційної компетентності в процесі засвоєння лінгводидактики. Перспективами подальших наукових пошуків вважаємо розкриття інноваційних підходів до роботи над міждисциплінарними та міжнародними проєктами, у реалізації яких важливими є засоби інформаційних технологій навчання.

Література

1. Баловсяк Н. В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Київ, 2006. 334 с.
2. Гендина Н. И. Информационная культура и информационное образование. Информационное общество: культурологические аспекты и проблемы: тезисы докл. Международная научная конференция (Краснодар; Новороссийск, 17–19 сент. 1997 г.). Краснодар, 1997. С. 102–104.
3. Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Шелехова Г. Т., Ярмолюк А. В. Навчання української мови учнів 5 класу на засадах компетентнісного підходу: посіб. Київ: ВД "Сам", 2017. 144 с.
4. Голуб Н. М., Проценко Л. І. Роль методу проектів у фаховій підготовці майбутніх учителів української мови (до методики викладання у вищій школі). *Наукові записки: Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2012_7_27.
5. Гончаренко С. Ц. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
6. Дрокіна А. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Українська інженерно-педагогічна академія. Харків, 2020. 308 с.
7. Карбованець О., Куруц Н., Голуб Н., Майорош А. Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/natural/Nvuu/Ped/2008_15/karbovanets42.Pdf.
8. Карлінська Я. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 311–319.
9. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compress>
10. Кучерук О. А. Педагогічні технології в лінгвометодичній підготовці вчителя-філолога. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 20 (30). С. 132–136.
11. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. Освітні технології: навч.-метод. посіб. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
12. Полат Е. Метод проектов: типология и структура. *Лучшие страницы педагогической прессы*. 2004. № 1. С. 9–17.
13. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Москва, 2000. 272 с.
14. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. посіб. / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. 2015. 250 с.
15. Прищепа Т. А. Информационная компетентность как педагогическая категория: лекции. *Открытый класс. Сетевые образовательные сообщества*. URL: <http://www.openclass.ru/node/434274>.
16. Рыбина О. Проектная деятельность. *Лучшие страницы педагогической прессы*. 2004. № 1. С. 46–49.
17. Таран З. Трансформація ролі педагога в управлінні творчими та практико-орієнтованими проектами. *Відкритий урок*. 2004. № 5/6. С. 18–20
18. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. Москва: Изд-во МГУ, 2003. 416 с.
19. Цінько С. В. Підготовка вчителів нового формату з позицій упровадження STEM-освіти в Україні. *STEM-освіта та шляхи її впровадження в навчально-виховний процес*: збірник матеріалів І регіональної науково-практичної веб-конференції. Тернопіль, 24 травня 2017 р. Тернопіль: ТОКІППО, 2017. С. 74–78.

References

1. Balovsjak, N. V. (2006). Formuvannja informacijnoji kompetentnosti majbutn'ogo ekonomista v procesi profesijnoji pidgotovky [Formation of informational competence of a future economist in the process of professional training]. Candidate's thesis. Kyiv: Instytut pedagogiky i psyhologiji profesijnoji osvity APN Ukrajinu [in Ukrainian].

2. Gendyna, N. Y. (1997). Informacyonnaja kul'tura i ynformacyonnoe obrazovanye. Informacyonnoe obschestvo: kul'turologicheskye aspekty i problemy [Informational culture and informational education. Informational society: culturological aspects and problems]. *Mezhdunar. nauchn. konf. – International scientific conference*. Krasnodar [in Ukrainian].
3. Golub, N. B., Novos'olova, V. I., Shelehova, G. T. & Jarmoljuk, A. V. (2017). Navchannja ukrajins'koji movy uchniv 5 klasu na zasadah kompetentnisnogo pidhodu [Teaching the Ukrainian language to pupils of the 5th form on the basis of competence approach]. Kyiv: VD "Sam" [in Ukrainian].
4. Golub, N. M. & Procenko, L. I. (2012) Rol' metodu proektiv u fahovij pidgotovci majbutnih uchyteliv ukrajins'koji movy (do metodyky vykladannja u vyschij shkoli) [The role of project method in professional training of future teachers of the Ukrainian language]. *Naukovi zapysky – Proceedings*. 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2012_7_27 [in Ukrainian].
5. Goncharenko, S. C. (1997). *Ukrajins'kyj pedagogichnyj slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid' [in Ukrainian].
6. Drokina, A. S. (2020). Formuvannja informacijnoji kompetentnosti majbutnih uchyteliv pochatkovoji shkoly v procesi profesijnoji pidgotovky [Formation of information competence of future teachers of primary school in the process of professional training] *Extended abstract of Doctor's thesis*. Harkiv: Ukrajins'ka inzhenerno-pedagogichna akademija [in Ukrainian].
7. Karbovanec', O., Kuruc, N., Golub, N. & Majorosh, A. Metod proektiv – suchasna pedagogichna tehnologija navchannja osvithnih zakladiv riznyh rivniv [Project method as a modern pedagogical teaching technology in educational establishments of various levels]. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Nvuu/Ped/2008_15/karbovanets42.pdf [in Ukrainian].
8. Karlins'ka, Ja. (2011). Profesijna pedagogichna osvita: kompetentnisnyj pidhid [Professional pedagogical education: competence approach]. O. A. Dubasenjuk (Eds.). Zhytomyr: ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
9. Koncepcija Novoji ukrajins'koji shkoly [The concept of a new Ukrainian school]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compress> [in Ukrainian].
10. Kucheruk, O. A. (2013). Pedagogichni tehnologiji v lingvometodychnij pidgotovci vchytelja-filologa [Pedagogical technologies in linguomethodical training of a teacher-philologist]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova – Scientific journal of NPU named after MP Drahomanov*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova. 20 (30) [in Ukrainian].
11. Pjehota, O. M., Kiktenko, A. 3. & Ljubars'ka, O. M. (2001). *Osvitni tehnologiji* [Educational technologies]. Kyiv: A.S.K [in Ukrainian].
12. Polat, E. (2004). Metod proektiv: typologija i struktura [Project method: typology and structure]. *Luchshye strany pedagogycheskoj pressy – The best pages of the pedagogical press*. 1. 9–17 [in Russian].
13. Polat, E.S. (2000). Novye pedagogycheskye i informacyonnye tehnologii v sisteme obrazovanya [New pedagogical and informational technologies in the system of education]. Moscow [in Ukrainian].
14. Praktykum z metodyky navchannja movoznavchyh dyscyplin u vyschij shkoli [Manual in methods of teaching philological subjects in higher school]. (2015). O. Goroshkinovij & S. Karamana (Ed.) [in Ukrainian].
15. Pryshepa, T. A. Informacyonnaja kompetentnost' kak pedagogycheskaja kategorija [Informational competence as a pedagogical category]. *Otkrytyj klass. Setevye obrazovatel'nye soobschestva – The open class. Online educational communities*. URL: <http://www.openclass.ru/node/434274> [in Ukrainian].
16. Rybina, O. (2004). Proektnaja dejatel'nost' [Project activity]. *Luchshye strany pedagogycheskoj pressy – The best pages of the pedagogical press*. 1 [in Russian].
17. Taran, Z. (2004). Transformacija roli pedagoga v upravlinni tvorchymy ta praktyko-orijentovanymy proektamy [Transformation of the teacher's role in guiding creative and practice-oriented projects]. *Vidkrytyj urok – Open lesson*. 5/6 [in Ukrainian].
18. Hutorskoj, A. V. (2003). *Dydaktycheskaja evrystyka. Teorija y tehnologija kreatyvnoho obuchenija* [Didactic heuristics. Theory and technology of creative communication]. Moscow: Yzd-vo MGU [in Russian].
19. Cin'ko, S. V. (2015). Pidgotovka vchyteliv novogo formatu z pozycij uprovadzhennja STEM-osvity v Ukraini [Training of teachers of a new format in the process of implementation

of STEM-education in Ukraine]. *STEM-osvita ta shljahy jiji vprovadzhennja v navchal'no-vyhovnyj process – STEM-education and ways of its implementation in the educational process*. Ternopil': TOKIPPO [in Ukrainian].

Holub N.

PhD in Pedagogics, Associate Professor at the Ukrainian language and methods of its teaching department, Gogol State University of Nizhyn

Tsinko S.

PhD in Pedagogics, Associate Professor at the Ukrainian language, literature and methods of teaching department, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

PROJECTS AS MEANS OF FORMING INFORMATIONAL COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER-PHILOLOGIST

The modern stage of development of the informational society demands new approaches to training teachers of secondary schools, able to adjust to changes, which happen in the system of school education, having basic knowledge, mastering innovative technologies and capable of using them in their future profession.

The article dwells on the problem of forming informational competence of a future teacher-philologist by using project technologies during distance learning.

There has been clearly defined the problem of creating informational competence and its role in training future teachers-philologists on the basis of competence teaching.

The paper analyzes various scientific approaches to defining the notion 'informational competence', its components. Moreover, the article describes groups of informational skills that facilitate the formation of the ability to realize the need in information, to identify and renew the lost information, to work out strategies of its search, selection, comparison, evaluation, classification, creative processing, reproduction, etc.

The authors of the article draw attention to introduction of project technologies during distance learning of students-philologists. That is why special emphasis is laid on the definition of content of project method, different approaches to classifying projects in pedagogics and linguodidactics.

The article provides methods of working at various types of projects (experimental, creative, role-oriented, application-oriented) which can be used in classes of linguodidactics in high school. There have been suggested the topics of projects, which serve as a means of forming informational competence. Particular examples illustrate stages of working at various types of projects.

Key words: distance learning, informational competence, methodological competence, professional competence, training of teachers-philologists, project technologies, project method, project.